

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1707

Caput I. Quid & quotuplex sit blasphemia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42515

Probabiles practicè, quia in praxi non adhibentur
cautelæ requisitæ ad vitandam Simoniam, unde
qui benignioribus sententiis hîc uti volent, utan-
tur simul consilio viri docti & probi, qui discernat,
an hîc & nunc ob circumstantias alias vel inten-
tionem minùs rectam se non inflinet Simonia.

TRACTATUS II.

De secundo Præcepto Decalogi.

PROHIBET hoc Præceptum omnem inordi-
natam usurpationem nominis Dei, qualis
potissimùm fit blasphemando, temerè
jurando, vovendo & non servando, de quibus
hîc agendum.

CAPUT I.

Quid & quoruplex sit Blasphemia.

RESP. Blasphemia directè opposita laudi Dei, ²⁴⁶
est verbum maledictionis, vel convitii, seu
contumeliæ in Deum; sive id fiat attribu-
endo ei falsa, sive negando vera; sive tribuendo
creaturis, quæ ipsi debentur; sive etiam dicendo
vera, sed quæ ad ejus dehonorationem seu vili-
pensionem tendant, ut sit per modum ei indignan-
tis, contemnentis, &c. Ita communiter Doctores
S. Tb. 2.2. q. 13. Bon. Tom. 2. Disp. 3. Q. 8. Sanch. 2. Mor. c.
32. Laym. L. 4. T. 10. c. 6. & alii. Unde resolves,

I. Blasphemat, qui contra Deum infrendens
ei maledicit: item qui ait se aliquid acturum
eo invito: item qui eum negat; qui seriò jurat
per Deos falsos; qui eum vocat Tyrannum,
injustum; nolle aut non posse nos juvare;

non

„ non curare nostra ; dæmonem esse fidelio rem
 „ plus posse ; non omnia bene esse ordinata ;
 „ melius in creatione quædam fieri potuisse, aut
 „ debuisse, &c. Quæ si quidem quis credat ita esse,
 „ & non tantum in ira, aut desperatè effutiat, tunc
 „ est blasphemia hæreticalis, id est, cum hæresi
 „ conjuncta ; quod in Confessione est addendum,
 „ quia specie differt ab imprecativa, *Hurtad. 2. 2.*
 „ *d. 91. Sect. 12. §. 54.*

„ II. Revocantur etiam ad blasphemiam
 „ alia signa contra Deum, licet verba non adsint ;
 „ ut, spueri in cælum, infrendere dentibus, &c.
 „ Imò etiam solâ mente blasphemia interior
 „ committi potest, sicut etiam laus mentalis Dei.

„ III. Blasphemat item, qui in Sanctos vel sacra
 „ contumeliosus est ; intellige, ut Sancti sunt,
 „ five cum habitudine saltem virtuali ad Deum,
 „ ita ut moraliter hujus etiam honor censeatur
 „ tangi, quia alioqui tantum erit contra dulum,
 „ si nimirum contra illos, ut homines quidam
 „ in terris fuerunt, dicatur, quod veniale est, si joco
 „ fiat ; v.g. si Sanctos Crispinum & Crispinianum
 „ voces futores ; Joannem & Paulum, eunuchos :
 „ grave verò erit, si contemptum, vel ex odio
 „ aut indignatione contra Sanctos. Licet verò
 „ blasphemiam in DEUM non admittant parvi-
 „ tatem materiæ, multi tamen admittunt in iis,
 „ quæ fiunt contra Sanctos. *Escob. T. 1. ex. 3.*

„ IV. Blasphemat item, qui iratus, etsi non
 „ contra Deum, sed contra alios aut alia, eadem
 „ tamen seriò profert, quæ ex sua significatione
 „ aut modo loquendi ac circumstantiis, important
 „ imminutionem divini honoris aut impro-
 „ perium : licet enim id non intendat formaliter,
 „ intendit tamen indirectè & virtualiter :
 „ quamvis

quamvis id ex subreptione sæpe sit veniale tantum, si tantum materialiter fiat.

V. In Confessione exprimendum est, si quis (quod tamen raro contingit) directe & formaliter Deum inhonorare intenderit, aut ei formaliter iratus fuerit. *Layman l.c.*

VI. Blasphemat item, qui injuriosè usurpat membrum Christi, ut v.g. perdat te Dei sanguis, vulnera, mors Dei, caput, Passio, Sacramenta, chrisma, & similia sacra; cum ea non ad perdendum sed ad salvandos nos data sint, & communiter in his apprehendant homines magnam Dei earumque rerum vilipensionem contineri. *Lay. n. 12.*

VII. Qui talium verborum consuetudinem habet, tenetur sub peccato mortali serio conari, eam tollere. Quod si facit, & tamen labitur, potest excusari aliquando; eò quod juramenta ista impetu naturali effusa, non sint voluntaria nec in se, nec in causa, utpote retractata proposito efficaci. *Laym. L. 1. T. 2. c. 3. n. 6. v. Escob. T. 1. c. 3. num. 36.* Si non conatur, idque Confessarius notet, neget ei cum discretionem absolutionem. *Layman l. c.*

VIII. Interim plurimi excusantur ob inadvertentiam in subita commotione, tametsi non satis excusare videatur, quod quidam ajunt, iis verbis aliud se non intendere, quam usurpare tanquam interjectiones significativas iræ suæ: tum quia æquè se possunt asuefacere ad verba alia, iræ & seræ voluntatis significativa: tum quia tametsi id non possent, nihilominus non videtur licere usurpare ea, quæ ex communi apprehensione aliorum sunt inhonorativa Dei.

IX. Quod si verò quis in ira contra hominem, non indignando Deo, sed homini tantum

L

nude

» nudè nominet mortem Dei, septem Sacramentâ,
 » v. g. ô Dei mors, vulnera, &c. finè scandalo, &
 » finè iis circumstantiis, quibus vilipensio impor-
 » tatur, non sunt blasphemix, sed vana usurpatio
 » nominis divini, hoc Præcepto prohibita, &
 » peccatum inter venialia grave, ut *Cajet. Armilla.*
 » *V. Blasphemia, Sanch. supra.* Quanquam propter
 » periculum incidendi in Blasphemias, & quia
 » rarè abest scandalum, ac nihilominus
 » apud audientes Deus, ejusque sacra censentur
 » inhonorari, rarè excusantur; & meritò abster-
 » rentur homines à similibus dictis, ut notat *Laym.*
 » *L. 4. c. 6. num. 8.*

» X. In ira imprecari aliis dæmonem, grani-
 » dinem, fulgur, &c, etsi multi confundant
 » cum blasphemias, non tamen est blasphemia, sed
 » dira imprecatio; quæ plerumque, (saltem
 » quando dicitur in illos, qui amantur ab irato)
 » ob subitam commotionem & inadvertentiam,
 » ac defectū seriæ voluntatis, non est nisi venialis,
 » quia cum se homines reflectunt, ajunt longè
 » aliter se sentire ac sensisse, ita ut videantur inter-
 » jectiones tantùm quædam esse ad significandam
 » iram: tametsi Christianos parum deceat tam
 » absurdis interjectionibus uti. *Bon. l. c. ex Nav.*
 » *Man. c. 12. n. 86. Tolet. L. 4. c. 13. n. 11. Regim. L. 18.*
 » *q. 4. n. 203. Baldel. d. 25. n. 10.* Ubi etiam censet
 » veniale tantùm esse, sibimetipsi ex ira dæmonem
 » imprecari, eò quòd non lædat graviter chari-
 » tatem. Verùm *Molin.* & alii non audent id
 » excusare à mortali, propter sceditatem, horrorem
 » & perversitatem. Grave autem est, si subditi
 » Superioribus, filii parentibus, (licet materialiter
 » tantùm) sic maledicant, præsertim in faciem:

quia

quia est grave contra debitam reverentiam. *cc*
Baldel. l. c. vid. infra L. 5. c. 3. d. 6.

XI. In ira usurpare Dæmonem, sinè impreca- *cc*
 tione, non est per se peccatum : assidua tamen *cc*
 ejus nominatio non decet Christianum ; & *cc*
 ratione scandali posset esse gravis. *Laym. l. c. cc*

XII. In Confessione exprimenda est qualitas *cc*
 blasphemix ; videlicet utrùm contra DEUM, *cc*
 an Sanctos fuerit : illas enim specie differre est *cc*
 probabile secundùm *Suar. Sanch. Reg. Azor, Laym. cc*
Dian. Tom. 1. Tr. 7. R. 50. Lugo d. 15. n. 2. 17. Trul. L. 1. cc
c. 11. d. 2. n. 5. Contrarium tamen tenet Dian. P. 1. cc
T. 7. R. 50.

A D D E N D A.

Q. 57. Si quis contra homines vel jumenta iratus
 enunciet sanguinem Christi, Sacramenta &c, ²⁴⁷
 quando nam censeri debeat peccare mortaliter.

R. §. 1. Si illa indignatio tendat saltem virtualiter
 in Deum, semper est gravis blasphemia, quia
 est gravis irreverentia & imminutio saltem
 indirecta honoris Deo debiti : Similiter si illa
 indignatio non tendat quidem in DEUM, sed
 tamen ita loquens, advertat ad vilipensionem Dei
 vel rerum sacrarum, quam verba illa præferunt,
 etiam est gravis blasphemia, uti rectè *Tann. 2. 2.*
d. 1. q. 8. n. 134, quia iterum graviter derogatur
 honori Deo debito.

§. 2. Si nec illa indignatio ullo modo tendat
 in Deum, nec loquens advertat ad vilipensionem ²⁴⁸
 Dei aut rerum sacrarum, non peccat graviter, ita
Laym. L. 4. T. 10. c. 6. n. 10. Burgh. Cent. 1. Cas. 44,
 tum etenim est defectus plenæ cognitionis &
 voluntarii ; hinc si verba blasphemica, quæ
 ex impetu vel subito motu proferuntur,

omnem rationis advertentiam præveniant, nullum erit peccatum, sed erunt actus primò primi, ubi enim malitia non est præcognita, non potest esse volita, uti pluribus probabitur L. 5. à num. 16.

249 §. 3. Si adlit aliqua advertentia, sed non perfectè deliberata, erunt motus secundò primi, & peccata venialia tantùm, quia actus tales non sunt perfectè liberi, & malitia, uti imperfectè est cognita, ita tantùm imperfectè potest esse volita, ut rectè *Burgh.* Cent. 3. cas. 49; manet tamen sub mortali obligatio, quantum in se erit, emendandi talem consuetudinem, uti habet *Busenbaum* suprà, quia est intrinsecè mala, & de se graviter inhonorativa Dei.

250 Q. 58. *An sit blasphemia, vel quomodo peccet, qui ex joco sæpe effutit verba blasphema; item qui verbis Scripturæ utitur ad res profanas.* R. §. 1. Quamvis per jocum directè non intendatur inhonoratio Dei, si tamen cum joco apud adstantes fit conjuncta illa inhonoratio Dei, est & manet blasphemia, ita *Sanch. Castrop. Tamb.* hìc L. 2. c. 6. §. 4. n. 5. *Dicast.* de Juram. d. 1. n. 218. Nihilominus *Gobat* T. 11. n. 706. putat non fore blasphemiam, si quis ex gravi causâ tantùm fictè proferat verba blasphema, uti narrat fecisse Medicum, qui ut tereretur ægrum nolentem sumere medicinas, horrendis ejusmodi verbis in eum invectus est: probabilius tamen videtur tum adhuc esse blasphemiam, si non internam & formalem, saltem externam & materialiter malam, adeòque non committendam ex advertentia, quia verba de se sunt blasphema, & ab ægro saltem putantur seriò dici, ergo illa proferens graviter inhonorat Deum apud ægrum.

251 §. 2. Propriè non est blasphemia, si quis verbis Scripturæ utatur ad profana: Si tamen utatur ad

ad turpia vel ad profana cum contemptu, semper est grave peccatum contra reverentiã rebus sacris debitam : Si autem ad res honestas utatur per jocum, etiam ad facetias, absitque contemptus, neque tam sæpe fiat, ut censeatur esse contemptus, non erit nisi veniale, ita *Tamb. num. 17. Gobat n. 719.*

Q. 59. *An Cajus blasphemet, qui, ut ne blasphemet, dimidiat vel parum immutat verba, & dicit, v. g. pro Sacrament element vel salament.* R. Non blasphemat, quia sic evitatur pronuntiatio rei sacræ, & in locum usurpatur vox aliud significans vel non significativa, per quam ira aut admiratio significatur, ita *Tamb. n. 20. Gobat n. 745* : si tamen audientes non intelligerent illam mutationem, maneret scandalum, ratione cujus peccari posset.

Q. 60. *An Titius blasphemet dicens se ad Dei gloriam velle, v. g. inebriare se.* R. Blasphemat, quia vel significat Deo placere peccatum, & sic per modum convitii hoc dicit; vel quasi minatur Deo se hoc facturum, in quo est gravis irreverentia; vel ironicè vult id intelligi, singula autem continent blasphemiam: ita *Suar. de Relig. T. 1. T. 3. L. 1. c. 6. n. 17*; si autem diceret, quòd se recreare vellet ad Dei gloriam, quamvis inde secutura esset ebrietas, non esset blasphemia, peccaret tamen per comparisonem animi consentientis in ebrietatem fortè secuturam.

Q. 61. *An sit blasphemia, si quis dicat, stultus es, quamvis haberes Deum Patrem.* R. Excusat cum multis viris doctis *Sporer* hìc c. 5. n. 24. in fine, quia sensus est, vel quòd Deus possit creare stultos, inter quos ipse à Deo fit creatus; vel quòd fit stultus, etiamsi haberet Patrem, qui esset

sapientissimus : est tamen reprehendendum tale dictum tanquam pessimè sonans.

255 Q. 62. *An peccet, qui ebrium vel stultum vel per-
rum rationis usu non utentem inducit ad blasphemandum.* R. Affirmat Caramuel in Th. Int. L. 2. c. 1. n. 1053, quamvis enim non peccet proferens defectu libertatis, tamen blasphemia, quæ est res intrinsecè mala, utpote inhonoratio Dei, imputatur illi, qui liberè ad eam inducit, uti si non recordantem diei Veneris inducam ad comedendas carnes: quod multò magis valet in priore casu: cum blasphemia sit intrinsecè mala, illa comestio carnis tantùm extrinsecè: unde audiendus non est Gobat, qui in Quin. T. 5. c. 9. & 19. n. 48. à peccato excusat talem inducentem, eò quòd illa locutio non retineat objectivam malitiam, si proferatur sinè usu rationis, nam licèt non retineat respectu proferentis, tamen retinet respectu inducentis, qui tanquam causa principalis censetur illa moraliter proferre per alterum veluti instrumentum, non aliter ac si aliquis per organum vel per os Psittaci talia proferret.

CAPUT II.

De Juramento.

DUBIUM I.

Quid sit Juramentum.

256 **R** *Ess.* Juramentum est invocatio tacita vel
expresfa Numinis divini, tanquam principis
& infallibilis veritatis, in testem alicujus rei
Hæc autem invocatio in eo consistit, quòd
jurans, quantum in se est, cupiat ac velit
Deum